

Elleboog aan elleboog

Rijnstad

Jaarverslag 2020

Voorwoord

Omzien naar elkaar

Zoals velen van ons zullen we het jaar 2020 niet snel vergeten. De coronapandemie heeft ons leven tijdens dit jaar flink op de kop gezet. Ook op hoe wij als Rijnstad ons werk doen hebben de maatregelen veel impact gehad. Maar voor ons als organisatie was dit niet het enige dat verandering bracht. Na anderhalf jaar inzet van Paul Roessen als interim-directeur mocht ik met ingang van 15 november 2020 aantreden als directeur-bestuurder. Rijnstad is Paul veel dank verschuldigd voor de wijze waarop hij van betekenis is geweest en ik ben blij dat ik op de basis die hij gelegd heeft, mag verder bouwen met zoveel bevoegen en gemotiveerde collega's. Want ondanks de moeite die dit jaar kende heb ik in mijn (vooral digitale) kennismakingen geweldige collega's ontmoet. En wat te zeggen van al die activiteiten in de wijken voor volwassenen, kinderen en jongeren. Wat hebben de medewerkers van Rijnstad ook tijdens de verschillende lockdowns hard gewerkt om in de Arnhemse wijken en de gemeenten Lingewaard, Rheden en Overbetuwe van betekenis te zijn tijdens deze moeilijke periode.

In de samenleving is er een beweging op gang gekomen waar ik persoonlijk warm van werd. We moeten waken voor nog meer individualisering maar in 2020 werd duidelijk dat we zeker

nog omzien naar elkaar. In Arnhem werd door drie welzijnspartijen het initiatief genomen om de vraag van mensen die niet naar buiten konden en mensen die hulp wilden geven in de wijken van Arnhem te stroomlijnen. Voor Elkaar in Arnhem was geboren, een samenwerking om de vrijwilligers binnen de informele zorg de weg te wijzen.

Na een periode van veel wisselingen in management en bestuur is er binnen Rijnstad nu sprake van een hernieuwd managementteam. Onze Manager Sociaal Werk wordt vervangen vanwege ziekte maar verder verwacht ik dat we een stabiele periode tegemoet gaan. Een periode waarin we diensten ontwikkelen die vanuit de wijken ontstaan in samenwerking met de Teams Leefomgeving en de Sociale Wijkteams.

We kijken terug op een uitdagend jaar waar we het uiterste hebben gegeven om ons blijvend in te zetten voor kwetsbare inwoners. En wij delen dan ook met trots de verhalen en resultaten van 2020.

Joke Wisseborn – Remigius
Directeur-bestuurder

Over onze organisatie

Wij zijn Rijnstad

Met 143 bevlogen medewerkers, meer dan 100 stagiaires en ruim 900 enthousiaste vrijwilligers vormen wij Stichting Rijnstad. Wij zetten onze kennis en passie in om inwoners uit Arnhem en omgeving op weg te helpen met volwaardig deelnemen aan onze samenleving en bieden kwetsbare inwoners preventieve ondersteuning aan. Van hulp bij opvoeding tot inzicht over geldzaken: ons motto is dat we samen werken aan een sociaal en duurzaam perspectief. Dat doen we met een veelzijdige aanpak en samen met inwoners, partners en gemeenten.

Onze missie

Met opgestroopte mouwen werken wij samen aan een samenleving waaraan iedereen kan deelnemen.

Dat doen we zo:

- **Wij werken sociaal, met hulp- en dienstverlening op maat.** Rijnstad helpt inwoners met vertrouwen en grip op de toekomst door hen te helpen zélf de regie te nemen en houden.
- **Wij werken toekomstbestendig.** Geen kortetermijnoplossingen, wij gaan voor duurzaamheid. Rijnstad is gericht op het zoeken naar een stabiele en blijvende oplossing en voorkomen van zwaardere zorglast.
- **Wij werken dichtbij.** We zijn aanwezig op vele locaties in de wijken en zijn goed bereikbaar.

Wij werken in opdracht van particuliere bedrijven, woningcorporaties, fondsen en onderwijsinstellingen en de gemeentes Arnhem, Overbetuwe, Rheden en Lingewaard.

Inhoudsopgave

2020 in cijfers	6
Elleboog aan elleboog	8
Samen sta je sterker - wijk en meedoen	10
Interview Hanspaul	13
Een steuntje in de rug - kansrijk opgroeien	14
Interview Adem	18
Inzicht en uitzicht - geld en regelzaken	20
Interview Dennis & Inez	22
Interview Marijke	24
Rijnstad in Lingewaard	26
Namens de Raad van Toezicht	28
Ondernemingsraad	29
Vooruitblik 2021	30

2020 in cijfers

166
medewerkers
124 fte

120
vrouwen

46
mannen

161
stagiaires

818
vrijwilligers

Verzuim **6,8%**

2932
Online meetings
gehouden van april
t/m december

Gemiddelde leeftijd
44 jaar

13.270

Chatberichten naar elkaar
verstuurd van april t/m december

Inkomsten

Subsidie gemeente Arnhem en regiogemeenten	€ 10.187
Overige inkomsten	€ 543
Totaal	€ 10.730

Uitgaven

Personeelslasten	€ 7.515
Huisvestingslasten	€ 1.188
Organisatielasten	€ 601
Activiteiten- en vrijwilligerslasten	€ 345
Uitgaven fondsen	€ 327
Afschrijvingen	€ 240
Overige lasten	€ 5
Totaal	€ 10.221

Cliënt aan het woord

"Gewoon top"

Arend Schaeffer ging van een leven op straat en van allerlei zorgen naar een huis en leven met perspectief. "Ik dacht bij mezelf, het is misschien wel moeilijk, maar ik ga niet bij de pakken neerzitten." Hij nam dit jaar zelf contact op met Rijnstad om hulp en advies te vragen bij zijn geld- en regelzaken. Arend kwam terecht bij Project Activerend Beheer, waarbij we begeleiding geven bij financiën en zo ontmoette hij Elske van der Borgh, financieel expert en schuldhulpverlener bij Rijnstad. "Elske helpt mij fantastisch, ik kan niks anders zeggen," aldus Arend, "vriendelijk, altijd goed bereikbaar en ze begrijpt de dingen waar ik niet uitkom. Gewoon top."

Op naar beter - over de Cliëntenraad

De Cliëntenraad brengt allerlei onderwerpen onder de aandacht bij Rijnstad en volgt kritisch hoe Rijnstad de dienstverlening uitvoert. Hierdoor kunnen wij ons werk nog beter doen. De leden van de raad komen samen om te vergaderen, hebben een paar keer per jaar overleg met de directeur, bezoeken regelmatig de Rijnstad-locaties en organiseren informatiebijeenkomsten voor cliënten en vrijwilligers. Onze Cliëntenraad bestaat uit Mark Goldman (voorzitter), Harrie Versteegen, Oscar Postuma en Jorne Steetsel.

Elleboog aan elleboog

Ons verplaatsen naar de leefwereld van de inwoner is het vertrekpunt in ons werk. Maar wat als die leefwereld compleet verplaatst?

In maart 2020 werd Nederland voor het eerst geconfronteerd met landelijke maatregelen om de verspreiding van het coronavirus zoveel mogelijk te voorkomen. Het toepassen van de maatregelen is van invloed op de samenleving en heeft directe en indirecte gevolgen voor de dienstverlening van Rijnstad. Ondersteuningsvragen veranderen en ondersteuning moet op een andere dan gebruikelijk plaatsvinden.

Het is moeilijk. Met dichte scholen, dagbesteding, jongerencentra, allerlei restricties en het wegvallen van structuur zijn kansarme inwoners nóg kwetsbaarder en dreigen weg te zakken in sociaal isolement, wat vroegtijdig signaleren en preventieve ondersteuning moeilijker maakt. Dwars door de restricties heen pakken we door en passen we aan. En zoals we gewend zijn verplaatsen we ons in de leefwereld van de inwoners: dus betekent het dat open locaties en fysieke activiteiten plaatsmaken voor telefonische en online dienstverlening en dat we meer dan ooit samen de straat opgaan. We komen langs met warme soep of hangen een knutseltasje aan de deurklink en gaan de straten op – soms tot diep in de nacht – om jeugd te stimuleren de maatregelen te volgen en een luisterend oor te zijn. We intensiveren de samenwerking met partners in de wijk en slaan ons -elleboog aan elleboog- door moeilijke tijden. En zo nu en dan zien we een gouden randje, want deze tijden betekenen ook nieuwe samenwerkingen en creatieve ideeën.

“Bedankt, samen tegen Corona.”

Ons Vitesse trapte het seizoen af met wel heel bijzondere shirts. Met dat gebaar wilde de club iets terug doen voor organisaties die zich de afgelopen tijd keihard hebben ingezet. Na afloop werd het Rijnstad Vitesse shirt aan ons gedoneerd.

Foto: Gerard Burgers

Rijnstad Online

Het belang van online dienstverlening groeide als nooit tevoren. De digitale spreekuren werden verder uitgebreid, we werkten allemaal zoveel mogelijk vanuit huis en de communicatie-afdeling ging aan de slag met de bouw van een nieuwe website

Creatief in tijden van Corona

We hebben ons keihard ingezet om in contact te blijven met inwoners. Zo zorgden de jeugdwerkers voor leer- en knutselpakketten aan huis, opende we een drive-through voor knustels en bracht de Vrijwilligerscentrale bij 128 taalmaatjes en anderstaligen ingrediënten en een bakvorm voor het maken van een cake met recept en brief. Alles voor een hart onder de riem en opening voor contact!.

Opfleuropost

In april maakte maakten met kinderen uit de Arnhemse wijk Malburgen onder begeleiding van onze kinderwerkers prachtige tekeningen en brieven om bewoners van Pleyade op te fleuren in tijden van Corona. Tot grote blijdschap bij alle bewoners.

Wijk & Meedoen

Samen sta je sterker

Volwaardig deelnemen aan de samenleving is lang niet voor iedereen vanzelfsprekend. Rijnstad kijkt samen met inwoners naar mogelijkheden om wel (weer) mee te kunnen doen. Wij geven onze ondersteuning vorm met oog voor het individu en zijn of haar potenties. Aansluiten bij dat wat wél lukt is het vertrekpunt voor groei en ontwikkeling. En stappen zetten, dat doen we samen! Samen met buurtgenoten, het eigen netwerk, partners in de gemeenten, heel veel vrijwilligers en natuurlijk: samen met de inwoner.

Betekenisvol contact door de coronacrisis heen

De aandacht voor het doorbreken en voorkomen van eenzaamheid heeft in 2020 dan ook niet stil gestaan. Ook de steun voor mensen die door bijvoorbeeld fysieke problematiek in kwetsbare situaties leven, is dit jaar breed omarmt. Initiatieven om er voor elkaar te kunnen zijn, hebben in sneltreinvaart de nodige ondersteuning geboden. Ook hierin is het samenwerken de successleutel. Onze sociaal werkers staan in nauw contact met mensen die zich in een kwetsbare situatie verkeren, juist in tijden van crisis en ook wanneer contact maken niet eenvoudig is.

Toekomst zonder geweld

Ons aanbod werd aangepast en veelal op alternatieve wijze vormgegeven zodat we conform de richtlijnen er voor de inwoners van Arnhem, gemeente Rheden en gemeente Lingewaard konden zijn. Zo ook de cursus Toekomst zonder geweld.

Toekomst zonder geweld is er voor vrouwen die te maken hebben (gehad) met de (gevolgen van) huiselijk geweld. Door het oefenen in het aangeven van grenzen, leren over spanningsopbouw en inzicht in zelfbeeld werken we aan kennis en bewustzijn over de (psychische) gevolgen van geweld in een relatie.

De deelnemers geven aan dat uitwisseling van gedeelde ervaringen van grote meerwaarde is. Het maakt hen krachtiger te weten dat zij niet de enigen zijn, dat het iedereen kan overkomen om in eenzelfde situatie terecht te komen. Vrouwen voelen zich hierdoor begrepen en door hun verhaal te delen verwerken ze beter wat hen is overkomen en breekt het gevoel van schaamte.

"Ik weet nog hoe ik bij jullie binnenkwam. Huilend en kapot, het was me teveel. Nu weet ik dat ik niet de enige ben en dat ik sterker sta dan toen."

Een deelnemster van Toekomst zonder Geweld.

Samen werken aan een sociaal en duurzaam perspectief

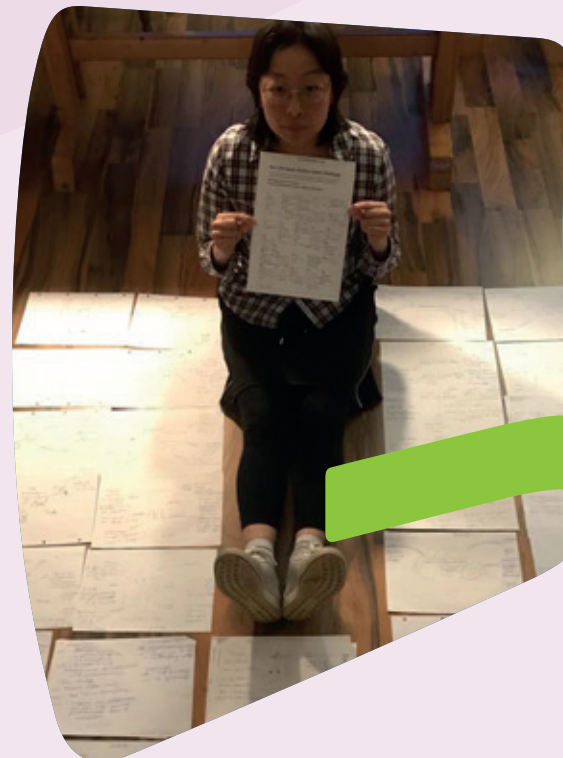
Iedereen verdient volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving. Het is ons doel er op tijd te zijn voor inwoners waarbij dat (even) niet lukt. We willen voorkomen dat problemen ontstaan of zich verder opstapelen. Daarom zijn we dichtbij en zichtbaar en gaan we proactief eropuit. We werken onafgebroken door aan samen de drempel laag houden en onze signalering tijdig te vertalen naar preventieve ondersteuning. Samen met inwoners werken we - met opgestroopte mouwen - aan een betere toekomst.

- Vrijwilligerscentrale Arnhem
- Volare
- Gezinsprogramma's
- Arnhemse Uitdaging
- Bewonersondersteuning
- Sociaal Raadslieden
- Next Step
- Cursussen Toekomst zonder geweld, Uitkomen met inkomen, Beter opkomen voor jezelf en Geld kun je leren
- Bewonersondersteuning
- Overlast en zorgcoördinatie (OZO)
- Buurtbemiddeling
- Jongerentoezichtteam Arnhem en Geitenkamp
- Jeugdwerk (kinder-, tiener- en jongerenwerk)

Volare met volle kracht vooruit

Volare is deel van de Vrijwilligerscentrale Arnhem en richt zich op het trainen van vrijwilligers.

Alle bijeenkomsten werden omgezet naar online workshops. Uitdagend, maar de trainers lieten zich van hun beste kant zien. Even wennen voor de vrijwilligers, maar al snel was het deelnemersaantal alweer boven de honderd uitgestegen. En thuis werd er net zo enthousiast meegedaan, zo ook door Tayna tijdens de workshop snellezen.

Interview Hanspaul

In Arnhem zijn we er voor elkaar

In maart lanceerden we het corona-hulpinitiatief 'Voor Elkaar in Arnhem'. Rijnstad, Mantelzorg Vrijwillige Thuiszorg en Stichting Welzijn Ouderen Arnhem sloegen de handen ineen om een stedelijk telefoonnummer en de hulpwebsite voorelkaarinarnhem.nl op te richten waar hulpbehoevenden en medewerkers en vrijwilligers met elkaar – buurtgebonden – gematcht worden.

Boodschappen doen, helpen met de hond uitlaten of een praatje maken: Voor Elkaar in Arnhem zorgde voor maar liefst 1383 matches tussen buurtbewoners. "Dat er zoveel mensen zijn die bereid zijn iets te doen voor een ander deed me elke keer weer versteld staan." Vertelt Hanspaul, coördinator Voor Elkaar in Arnhem. Het opstarten van Voor Elkaar in Arnhem vroeg om passen en meten met de inzet van zowel tijd als middelen en een zorgde voor een logistieke puzzel rondom coördinatie van vraag en aanbod. "En dat terwijl iedereen tegelijkertijd opnieuw handen en voeten moest geven aan de algehele manier van werken vanwege de geldende maatregelen – het was een hele uitdaging. Maar met een rap tempo en goede moed hebben we de nodige stappen gezet. En dat bewijst maar weer, je kan heel lang praten over samenwerking – of het gewoon gaan doen. Gaandeweg blijven overleggen en gebruik maken van elkaars kwaliteiten en netwerk maakte dat Voor Elkaar in Arnhem staat als een huis."

Je staat er niet alleen voor

Het centrale nummer en de website helpen inwoners die zich in een kwetsbare situatie bevinden niet enkel met praktische ondersteuning of sociaal contact. Het is tevens als een veiligheidsgordel in de auto - je hoopt het niet nodig te hebben, maar je gaat met meer vertrouwen de weg op omdat je weet dat het er is. "Het gevoel dat als er dan toch iets is, je ergens op kan terugvallen geeft inwoners het besef dat ze

er niet alleen voor staan. We zijn er 'voor elkaar in Arnhem'. En dat gevoel doet iets met mensen dat verder gaat dan die ene hulpvraag. Het is niet een doel dat de telefoon roodgloeiend staat, maar dat het nummer bekend is mocht het nodig zijn." En de bekendheid van dat nummer en de website gingen gelukkig snel. "Je ziet met Voor Elkaar in Arnhem dat de jarenlange investeringen van organisaties, vrijwilligers, wijkbewoners en buurtcentra een stevige positie in de wijk hebben opgebouwd. Dit initiatief is zo geslaagd door op die positie verder te bouwen, de lijnen waren al gelegd, het was een kwestie van organiseren."

Buurthuis op de bank

Om voor een gedwongen uitdaging te staan kom je tot nieuwe, creatieve ideeën. "Met Voor Elkaar in Arnhem stelden we onszelf de vragen: Maar wat kan wel? En waar zijn we goed in? We zijn uiteraard allemaal blij als de crisis voorbij is, maar we plukken ook de vruchten van de creativiteit en werkvormen die we deze tijd hebben ingezet. Zo zijn buurthuizen verschoven van locatie-gebonden naar open voor ieder, zelfs als je thuis niet van de bank af kan. Er zijn veel inwoners waar de deur niet gemakkelijk uitgaan ook na de corona-crisis speelt. En ik verheug me erop dat we straks allerlei nieuwe vormen hebben om inwoners te bereiken. Wie weet, straks zitten onze vrijwilligers misschien aan de Bingo met mensen in het buurthuis en mensen thuis via een stream. Wie had dat nou gedacht?"

Kansrijk opgroeien

Een steuntje in de rug maakt het verschil

2020 kenmerkt zich door vele uitdagingen. De sluiting van scholen, opvang, sportclubs, jongerencentra en andere voorzieningen vroeg grote aanpassingen van alle kinderen, tieners, jongeren en hun ouders. Onze kinder- en jongerenwerkers hebben grote inspanningen gepleegd om kinderen, jongeren en ouders te blijven bereiken en ondersteunen in deze lastige tijden.

Wij hebben ons gericht op het optimaal benutten van de ruimte binnen de maatregelen voor kwetsbare kinderen en jongeren en de stimulans vol te houden - ook met het houden aan de landelijke- en lokale maatregelen.

Perspectief voor de toekomst

Wij vinden dat alle jeugd (0-23 jaar) in gemeenten Arnhem, Rheden en Lingewaard eerlijke kansen verdienen om gezond en veilig op te groeien en de vrijheid krijgen om te ontplooiën. Wij richten ons op de kinderen, jongeren en gezinnen die daarbij een extra steuntje kunnen gebruiken.

Voor ouders en kinderen

- De Gezinsprogramma's (Speelmorgens, Spel aan huis, Home-Start)
- Logo 3000
- Gezinsgerichte coaching
- Omgangsbemiddeling bij scheiding
- Jonge Moedergroep

Voor kinderen

- Toolkids
- Kinderwerk

Voor Jongeren

- Ambulant en stedelijk Jongerenwerk
- Ontmoetingsplekken in de wijk en Culturele jongerencentra
- De Madser & Willemeen
- Stages, cursussen en projecten zoals het Jongeren Toezicht Team

Met Marcouch de straat op

Collega's en inwoners van de wijk Klarendal trokken met burgemeester Marcouch de wijk in om zelf in actie te komen om de veiligheid in hun buurt te vergroten en de overlast tegen te gaan. Door in gesprek te gaan drugsgebruikers, hangjongeren en andere overlastgevers werken zij aan bewustwording onder deze groep en een veiliger gevoel in de wijk.

We spelen door

Ook onze Gezinsprogramma's gingen in aangepaste vorm door. Zo gingen de huisbezoeken van Spel aan Huis, waarbij onze begeleidsters ouders stimuleren en laten ontdekken hoe leerzaam en leuk het is om te spelen met je kind, vanwege de maatregelen niet door. In plaats daarvan kregen alle gezinnen een op maat gemaakt Spel & Doe Boek en gaven we telefonisch tips en uitleg. De Speelmorgen stuurde ouders en kinderen knutsels, berichten en op maat gemaakte filmpjes en sprak veel af op buitenlocaties zoals bij speeltuinen en kinderboerderijen.

Highlights

- Vanwege corona hebben kinderwerkers scholen en noodopvang locaties ondersteund. De samenwerking heeft hierdoor een extra impuls gekregen. Daarnaast hebben we meer ouders en kinderen leren kennen die normaal onze activiteiten niet bezoeken.
- De doorontwikkeling van kinderwerk, tienerwerk en jongerenwerk naar jeugdwerk (incl. Doorlopende lijn 12-/12+)
- Met het zomerprogramma van Rijnstad, Presikhaaf University, AM-Supportteam en Sportbedrijf Arnhem zijn 5000 jongeren bereikt.
- De licentie van Home-Start wordt met 3 jaar verlengd

Gezin & Opvoeding

Met onze basisactiviteiten leggen we, aanvullend op de thuissituatie en school, een fundament voor optimale ontwikkelkansen en sociale en individuele ontwikkeling. We stimuleren contact en organiseren laagdrempelige, inspirerende ontmoetingen. Zo kunnen we vroegtijdig signaleren waar er extra aandacht nodig is binnen het opvoedklimaat van het kind. Met onze maatwerk activiteiten sluiten we aan bij relevante maatschappelijke, stedelijke en wijkgerichte thema's, daarmee herkennen we tijdig zorgelijke signalen en spelen we daarop in. Met doelgerichte activiteiten en programma's en lichte interventies beïnvloeden we gedrag positief.

In verbinding met anderen

Onze rol varieert van coördinator tot uitvoerder, ondersteunt door vrijwilligers en stagiairs, maar is altijd vanuit inhoud gedreven, in verbinding met anderen en resultaatgericht. We handelen in nauwe samenwerking met andere maatschappelijke (in)formele partners in de wijken en stad.

Familiebetrokkenheid

Toolkids

Met Toolkids werkt Rijnstad aan het doorbreken van generatie-armoede. Het is een plek waar in veiligheid en plezier gewerkt wordt aan bewustwording en stimulering met op maat gemaakte thema's. De wekelijkse bijeenkomsten hebben een vaste structuur om het gevoel van veiligheid te vergroten. In alle openheid praten de kinderen over onderwerpen als geld, school, relaties, gezond leven en omgaan met conflicten en worden zij spelenderwijs op weg geholpen naar betere toekomstkansen. Toolkids richt zich op bewustwording en stimulering van kinderen én familie.

"In een wijk als Malburgen wonen hele generaties op steenworpafstand bij elkaar en daarom is familie-betrokkenheid een essentieel uitgangspunt." Aldus Saskia Nout, initiatiefnemer van Toolkids. "Door de langdurige investering van Rijnstad in relatie met kind en familie hebben we een sterke positie in de wijk. Daardoor worden we zelden gezien als bedreiging en zijn ouders en familie juist blij met onze betrokkenheid en ondersteuning." De eerste resultaten van Toolkids zijn veelbelovend. "We kijken niet enkel met familie, collega's en samenwerkingspartners naar de resultaten maar luisteren ook juist naar wat de kinderen zelf zeggen. Zo legt ieder kind aan het einde van elke bijeenkomst vast wat ze hebben geleerd."

De kinderen geven aan dat ze in het afgelopen jaar vooral veel hebben geleerd over omgaan met conflicten, geld en internet.

Jongeren

Gezond en mondig volwassen worden lukt de meeste jongeren zelf. Maar voor jongeren in kwetsbare situaties is dat een uitdaging. Helemaal in tijden van sociaal isolement dreigen zij aansluiting met de samenleving te verliezen. Met ons jeugdwerk zetten wij ons in om die aansluiting (opnieuw) te creëren én vast te houden. We richten ons op een betere positie, het voorkomen van grote problemen en het benutten van eigen mogelijkheden. Wij moedigen aan bij elke stap naar volwassenheid en actief burgerschap. Afgelopen jaar vroeg om creatieve oplossingen en doorzettingsvermogen. We bereikten jongeren via school en social media maar gingen ook eropuit, soms met alle risico's van dien. Met alle inspanningen gaven onze jongerenwerkers een eenduidig signaal af: wij zijn er voor je, juist nu.

Door talent te stimuleren en gepaste ondersteuning te bieden, draagt het jongerenwerk bij aan de ontwikkeling en weerbaarheid van jongeren. Wij werken hiervoor samen met de partners in de stad zoals Sportbedrijf Arnhem, Wijkteams Arnhem, collega (jongeren) welzijnsorganisaties en de scholen.

Bij onze culturele jongerencentra De Madser en Willemeen sporen we jongeren aan om te groeien in talent. Jongeren worden gecoached en krijgen informatie en advies bij scholing, werk, inkomen, vrije tijd en wonen. Je vindt het jaarverslag van Willemeen op onze website.

75 jaar vrijheid

We stonden dit jaar stil bij 75 jaar vrijheid.

Samen met Arnhemse Uitdaging gingen jongeren een correspondentieactie aan met ouderen uit verzorgings-tehuizen in Arnhem over wat zij onder vrijheid verstaan.

Interview Adem

Jongeren begeleiden naar volwassenheid

Over de grenzen

Jongerenwerk begeleidt op (ped)agogische wijze jongeren, zodat zij op kunnen groeien tot gezonde, mondige, zelfstandige en verantwoordelijke burgers die volwaardig deelnemen aan de samenleving en daar een actieve en sociale bijdrage aan leveren. De inhoud van de programma's beweegt mee met maatschappelijke ontwikkelingen, trends, behoeften en leefsituaties van de jongeren. In onze werkwijze is de leefwereld van de jeugd hét vertrekpunt. In 2020 was die leefwereld voornamelijk op straat. Dus wij ook.

Onze Ambulant Jongerenwerkers werken volgens de presentiebenadering. Dat gaat verder dan enkel aanwezig zijn. "Het gaat erom dat je aansluit bij de belevingswereld van de jeugd. Je geeft aandacht aan wat zij belangrijk vinden", aldus Adem Karaciftci, Ambulant Jongerenwerker in Presikhaaf. Maar wat als wat jeugd belangrijk acht snijdt met wat de wet voorschrijft? Dit jaar creëerde meer dan ooit een spanningsveld tussen welzijn en wet, waar een gezonde balans tussen moest worden gevonden. Adem vertelt: "Het waren lastige situaties. We gingen de straten op met gele hesjes en stimuleerden de jongeren zich aan de maatregelen te houden. "Liever dat ik aan je kop zeur dan dat je een dikke bekeuring

krijgt, toch?" was dan de boodschap. Die werd meestal wel gewaardeerd, maar het was soms ook lastig. Uiteindelijk moesten we ons elke keer weer de vraag stellen: maar wat hebben deze jongeren nu echt nodig? Natuurlijk staat veiligheid voorop, we grijpen altijd in als jeugd zichzelf of een ander schade aandoet. Maar in de meeste gevallen merkten we dat het sociale isolement en de intense druk van deze crisis vooral betekende dat jongeren gewoonweg een luisterend oor nodig hadden. En dan merk je, in dat gele hesje zit - altijd én vooropstaand - nog steeds een jongerenwerker."

Stadsbreed samenwerken

"Het belang van de straat op gaan was groter dan ooit. Dat vroeg om nieuwe samenwerkingen, creativiteit en heel veel flexibiliteit. We werden stadsbreed ingezet en stapte over de grenzen van de wijk heen. We raakten als team Ambulant jongerenwerkers nog beter op elkaar ingespeeld. Het meekijken bij elkaar in de wijk gaf nieuwe inzichten, de kans om je netwerk te vergroten en het verstevigde de positie in de wijk. Het was heel tof om te zien hoe we afgelopen jaar hebben geleerd van elkaars kwaliteiten, ervaring en expertise."

Brugfunctie

"We hebben als Ambulant Jongerenwerkers altijd al een brugfunctie gehad, dit jaar was dat soms moeilijk. Veel hulp- en dienstverlening viel weg of was rigoreus anders, en dat maakte het uitdagend die brug te slaan. Dan zie je hoe belangrijk een stevig netwerk in de stad en onderlinge samenwerking is. Nu zie ik uit naar een jaar waar we die nieuwe inzichten kunnen inzetten bij het vormgeven en verbeteren van onze dienstverlening. Al met al is 2020 een intens jaar geweest maar als ik één ding heb gezien dit jaar, is het wel dat we samen alles geven en tot het uiterste gaan om jongeren op weg te helpen naar een betere toekomst."

Inzicht en uitzicht

Regie in eigen handen, daar gaan we voor. Rijnstad zet zich in om inwoners bij geld- en regelzaken te ondersteunen op een manier waarbij inwoners zoveel mogelijk zelf of met de hulp van eigen netwerk verder kunnen. We ondersteunen om in het moment zelf een stap verder te zetten én investeren in groei in zelfredzaamheid voor de toekomst. Wij ondersteunen financieel kwetsbare inwoners met inzicht in financiën, uitzicht bij armoede en hulp bij (dreigende) geldproblemen.

In het afgelopen jaar kregen onderwerpen als bestaanszekerheid en schulden extra urgentie door de coronacrisis. Bij aanvang van de landelijke maatregelen om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan hebben onze professionals binnen rap tempo de dienstverlening op alternatieve wijze vorm gegeven. We hebben ons ingezet om de continuïteit van onze dienstverlening vast te houden door snel te schakelen in zowel een nieuwe aanpak in ons werk als in samenwerking met hulpvragers en netwerkpartners.

Highlights

- Start Corona-hulpinitiatief 'Voor Elkaar in Arnhem' in maart
- Start 'Kinderopvangtoeslag-Meldpunt' voor gedupeerde (Arnhem in oktober en Lingewaard in november)
- Gedurende het jaar had 'Vroeg Eropaf' 1500 aanleidingen tot werk-en-inkomen-gesprekken

Wij zijn er op tijd

Vroegsignalering heeft bewezen een positief effect te hebben op het voorkomen van ergere schulden en daarmee gepaard gaande de inzet van (schuld) hulpverlening (Engelen van, Marc, 2019). Outreachend werken is een effectieve manier om in contact te treden met groepen waarbij problematiek verborgen ligt (Omlo, 2017). De benaderde huishoudens geven aan de ondersteuning en aandacht als helpend te ervaren.

Goede uitleg en handige tips! Ik heb meer inzicht en overzicht op mijn geldzaken. En ik hou nu zelf geld over! Ik heb een tweede rekening geopend, bij de Gemeente kwijtschelding aangevraagd voor GBLT en ben met het Sociaal Wijkteam in gesprek gegaan voor een rentevrije herfinanciering."
Deelnemer bij budgetcursus 'Uitkomen met inkomen'

In de spotlight

Sociaal Raadslieden

De 'sociaaljuridische huisarts', zoals collega Judith Smeur het ook wel noemt, helpt inwoners op weg met uitgebreide kennis over wetten, regelingen en voorzieningen. Vaak blijkt er bij financiële vragen een juridisch probleem aan de grondslag te liggen. Zo kwam er dit jaar een cliënt binnen die wegens het ontdekken van een ziekte bij zijn zoontje niet gebruik had gemaakt van de kinderopvang, die al wel was aangevraagd. Dat betekende geen opvangtoeslag maar wél een hoge rekening. De Sociaal Raadslieden hielpen met een brief met de vraag of de kinderopvang voor deze casus maatwerk konden leveren, waardoor de gebruikelijke opzegtermijn niet in rekening werd gebracht. Het resultaat? Onze cliënt hoefde 1.500 euro minder te betalen en kon zijn aandacht volledig richten op de gezondheid van zijn zoontje in plaats van financiële zorgen.

Interview Dennis & Inez

Ruimte voor hoop

De Kindertoeslag Affaire

De Belastingdienst schat in dat ruim 300 Arnhemse gezinnen zijn gedupeerd door de kinderopvangtoeslagaffaire. Gedupeerde ouders uit Arnhem kunnen terecht bij het Kinderopvangtoeslag (KOT)-meldpunt, dat we in opdracht van de gemeente in samenwerking met PLANgroep en Wijkteams Arnhem hebben opgezet. In oktober gingen de deuren open en sindsdien staan onze maatschappelijk werkers ook hiervoor paraat.

Vertrouwen komt te voet en gaat te paard luidt het gezegde. Daar waar geloof in instanties en perspectief voor de toekomst verdwenen is, vraagt het een flinke investering en de juiste dosis fijngevoeligheid om het tij te keren. De maatschappelijk werkers van Rijnstad staan bij het KOT-meldpunt klaar met vrijblijvend advies, informatie en een luisterend oor. "We zien ouders die in een wij-zij perspectief vastzitten en door de tijd heen murw zijn gestreden. De grote uitdaging is dan de balans zoeken tussen samen concrete stappen vooruitzetten en ondertussen zorgen dat ouders zelf de regie in handen krijgen en vasthouden door zelf te bepalen en actie te ondernemen", aldus Dennis Horstman, een van de maatschappelijk werkers bij Rijnstad en werkzaam bij het meldpunt.

Collega Inez Verstegen sluit daarbij aan: "Gedupeerde ouders komen vaak naar binnen met wantrouwen richting instanties en lijden niet enkel onder de financiële gevolgen van de situatie, maar hebben problemen

gekreken op allerlei leefgebieden. Ze voelen zich van kastje naar de muur gestuurd en niet serieus genomen. Wij zijn er om ouders op weg te helpen met advies en de juiste informatie en bieden een luisterend oor. Zo bouwen we gaandeweg aan het vertrouwen terugkrijgen, niet alleen in eigen toekomst maar ook in beschikbare hulp van de overheid. Want dat er fouten zijn gemaakt wordt door niemand ontkent, maar ondertussen weten we ook dat er hard gewerkt wordt aan oplossingen en de toereikende hand." "Inderdaad," valt Dennis bij, "Hier bij het meldpunt maar ook door de koppeling aan een persoonlijk zaakbehandelaar bij de Belastingdienst zien ouders na een ellendig lange strijd weer een eens menselijke gezichten voor zich, en dat helpt enorm. Daarom is het ook ontzettend fijn dat we het meldpunt met de nodige aanpassingen open konden houden voor fysieke afspraken. Want door face-to-face contact te hebben, krijgen organisaties een menselijk gezicht."

Niks dan het beste

Om ook op langere termijn te ondersteunen werkt Rijnstad voor het KOT-meldpunt samen met de Wijkteams Arnhem en PLANgroep. Inez: "Voor alle initiatieven en samenwerkingen geldt hetzelfde; je kent je eigen hulp- en dienstverlening als geen ander maar het is ook noodzaak die van andere organisaties te kennen en te benutten, om de gedupeerden te kunnen ondersteunen waar nodig." Dennis vult aan: "We leren elkaar door deze samenwerking nog beter kennen. En wat gelukkig heel duidelijk is, is dat we allemaal eenzelfde doel voor ogen hebben: We willen allemaal niets dan het beste voor deze ouders."

Voldoening

Het meldpunt bij Rijnstad vormt een 'eerste hulp bij dupering' en is naast de plek voor actuele informatie een plek waar vanuit doorverwezen kan worden. Inez vertelt: "Het maakt een groot verschil om met geduld en inleving

gaandeweg het hele verhaal op tafel te krijgen, te luisteren, erkenning te geven, maar ter gelijker tijd zie ik ook dat het krijgen van concrete en duidelijke informatie veel verschil maakt. Soms zijn ouders al zo lang opzoek naar hoe de vork in de steel steekt en durven ze instanties niet zelf te benaderen. Het krijgen van actuele en heldere informatie zorgt ervoor dat ouders het weer overzien en dat draagt enorm bij aan dat gevoel van zelfregie terugkrijgen." En zien dat ouders die regie weer in handen krijgen geeft voldoening vindt Inez. "Wat een geslaagd gevoel geeft is als ouders, die binnenkomen en compleet uit het veld geslagen zijn, na de hulp die we gaven, aangeven dat ze zich gehoord en gezien voelen en weer verder uit de voeten kunnen met de informatie die ze krijgen." Dennis: "Inderdaad, voor mij is het vooral als die hoge muur die mensen door schaamte, woede en teleurstelling om zich heen hebben gebouwd langzaam een beetje naar beneden komt... En dat er dan weer ruimte is voor hoop."

Ook in gemeente Lingewaard van start

Eind november heeft Rijnstad het meldpunt Kinderopvangtoeslagaffaire (KOT-meldpunt) in kunnen richten in Lingewaard. Ook voor gedupeerden in deze gemeente is het nu mogelijk om zichzelf aan te melden bij het meldpunt.

Sterker met Geld / interview Marijke

Rug Recht, Borst vooruit

Mobility Mentoring® is gebaseerd op het wetenschappelijke inzicht dat armoede en schulden mensen chronische stress opleveren en de hersenen van mensen beïnvloedt. Op een dusdanige manier dat mensen die armoede en schuldenerfaren meer moeite hebben zich aan lange termijn doelen te houden en sneller geneigd zijn onverstandige beslissingen te nemen. Mobility Mentoring® neemt deze kennis mee in haar aanpak en zet -naast het vinden van werk en het oplossen van schuldenproblemen -in op het verbeteren van iemands mentale vaardigheden en probleemoplossend vermogen. In samenwerking met Forta Dienstverlening zet Rijnstad Mobility Mentoring® in.

Van hulpbehoevend en fragiel naar zelfverzekerd en hoopvol. "De transformatie die gezinnen doormaken als er weer grip is op hun financiële situatie is levensveranderend", aldus Marijke de Jong, projectleider Gezinsgerichte coaching bij Rijnstad. In haar werk zet zij met de methodiek Mobility Mentoring® in om te bouwen aan toekomstperspectief en zelfregie door samen met ouders concrete, kortetermijndoelstellingen op te stellen. Deze brede aanpak, gericht op meerdere leefgebieden, begint bij aanpakken van geldzorgen en sociale problemen.

Marijke vertelt: "Als er langdurige financiële problemen spelen komt alles onder druk te staan. Voor gezinnen die zonder buffer moeten leven is dat ene ijsje voor de kinderen al te veel. De stand staat onafgebroken op overleven en er is weinig hoop en ruimte voor toekomstplannen. Teleurstelling uit het verleden, stress vanwege onhoudbare financiële situaties en het uitblijven van een doorbraak maakt dat gezinnen lijden aan chronische stress. Doordat ouders bij de dag leven, kost het grote moeite om plannen te maken of te

kijken naar de toekomst. Ik help ouders op weg om uit de overlevingsmodus te komen door er samen aan te werken dat er weer grip is op de situatie. Dat is soms een hele lange weg. Stappen groot of klein, het begint altijd bij een luisterend oor. Je geeft je onverdeelde aandacht met een open en gelijkwaardige houding. En is er een stap gezet? Dan vieren we de successen."

Iemand die je potentie en talent ziet kan een groot verschil maken en grip (terug) krijgen geeft rust en ruimte om weer plannen te

maken voor de toekomst.

"Langdurig investeren maakt het verschil. Als ik iemand van timide vrouw naar zelf-verzekerde moeder zie transformeren die 'rug recht, borst vooruit' het heft in eigen handen neemt, weet ik weer waarvoor ik het doe."

Ook voor Marijke vroeg 2020 om een andere werkwijze vanwege de maatregelen. "Het afgelopen jaar is uitdagend geweest. Het voelde eerst alsof de laagdrempeligheid van de dienstverlening in het gedrang kwam

door de restricties. Maar gaandeweg merk je dat je met een appje, telefoontje of even videobellen toch heel goed een brug kan slaan. Maar weer met het grootste gemak even bij inwoners thuis langskomen – daar kijk ik zeker wel naar uit."

Rijnstad in Lingewaard

Aan het einde van 2020 werd het effect van de coronamaatregelen in Lingewaard zichtbaar door het type ondersteuningsvragen. Bijvoorbeeld bij het (school) maatschappelijk werk door achterstanden op school en toename van problemen bij gezinnen. Rijnstad richt zich op in contact komen (én blijven) met deze gezinnen. De schoolmaatschappelijk werkers hebben geïnvesteerd in de korte lijnen met de gemeente en de scholen, wat ervoor zorgde dat scholen hun leerlingen in een vroeg stadium bespraken, waardoor preventief gewerkt kon worden.

De vraag naar ondersteuning bij financiële problemen kende in 2020 een piek. Enerzijds alarmerend anderzijds positief. Alarmerend omdat de vraag naar ondersteuning zo fors toenam. Positief omdat mensen ondersteuning vragen en de weg weten te vinden.

- Ten opzichte van 2019 is het aantal meldingen op eigen initiatief fors gestegen
- Ondersteuningsvragen bij schoolmaatschappelijk werk gingen meestal een combinatie van thuis-, gedrags- en leerproblematiek
- Echtscheidingsproblematiek heeft in 2020 een grote rol gespeeld in de ondersteuningsvragen.

Uitgevoerd en afgerond:

331

Ondersteunings-
vragen

196

Spreekuren

34

Budgetchecks

Casus

Hossein Shakeri, een van onze Maatschappelijk werkers, zocht in de gemeente Lingewaard in het kader van vroegsignalering mensen met schulden op. Zo ook Steven*. Hij is gepensioneerd en woont alleen in een huurhuis in Angeren. Heeft een klein pensioen plus AOW. "Op zich prima voor elkaar, hij kan zichzelf financieel redden", aldus Shakeri. "Maar eind vorig jaar had hij wat hogere ziekte-kosten door lichamelijke klachten, liep moeilijker en huurde iemand voor het huishouden in. Wat bleek: hij had geen beroep gedaan op de gemeentelijke toeslag (WMO), hij was zonder noodzaak z'n reserves aan het opvreten. Veel mensen weten niet waar ze recht op hebben. Mét de toeslag was hij vervolgens uit de zorgen."

*Om privacy redenen is de naam Steven verzonden.

Foto: Erik van 't Hullenaar

Rijnstad in Rheden

Eind september werd duidelijk dat wij onze (School) Maatschappelijk werkers en Sociaal Raadslieden opdracht in gemeente Rheden in 2021 niet verder voort konden zetten. Gemeente Rheden heeft de opdracht om in 2021 de versterking van de sociale basis in Rheden verder vorm te geven aan een andere partij uitbesteedt. Voor Rijnstad als organisatie, maar natuurlijk ook voor onze collega's die in Rheden werkzaam zijn was dat uitzicht zwaar. We kijken met dankbaarheid terug op de inzet en betrokkenheid van onze medewerkers - die door is gezet tot op het laatste moment.

Over onze organisatie

Namens de Raad van Toezicht

Stichting Rijnstad bevordert dat alle kinderen, jongeren en volwassenen deelnemen aan de samenleving. Medewerkers en vrijwilligers hebben daarbij normaliter een groot aantal instrumenten tot hun beschikking: workshops en trainingen voor jong en oud, speelmorgens, spreekuren en huisbezoek, poppodium Willemeen, etc. Maar in 2020 konden deze door Corona lang niet altijd worden ingezet. We hebben als Raad van Toezicht echter gezien dat Rijnstad niet voor één gat te vangen is en met creativiteit en betrokkenheid op allerlei manieren (digitaal, op straat, aan de voordeur...) toch heeft bijgedragen aan het welzijn en de veiligheid van kwetsbare mensen uit hun werkgebied. Waarbij ook nog prima werd samengewerkt met verwante organisaties in de stad, vanuit het initiatief Voor Elkaar in Arnhem. Het belang van het kennen van je doelgroep en je stad bleek juist in deze lastige tijd van onschatbare waarde.

Eind 2020 was de termijn van Ad Brits als lid van de Raad van Toezicht verstreken. Inmiddels is Bert de Fockert aangetreden als nieuw lid. De Raad van Toezicht heeft een belangrijke rol te spelen in het bewaken van de continuïteit van Rijnstad. In dat kader besteden wij als Raad van Toezicht veel aandacht aan de financiële stabiliteit van Rijnstad; we kunnen met genoeg constateren dat onder leiding van interim-bestuurder Paul Roessen deze in 2020 verder is verbeterd. Een tweede belangrijke activiteit van de Raad van Toezicht in 2020 was de werving van een vaste nieuwe bestuurder, in goede samenspraak met de Ondernemingsraad en de Cliëntenraad.

Deze werd gevonden in Joke Wisseborn, die half november is begonnen. Er ligt een mooie opdracht voor Joke, om samen met medewerkers en vrijwilligers de actieradius en impact van Rijnstad verder te laten toenemen. Waar mogelijk en effectief in intensieve samenwerking met verwante organisaties. We wensen haar daarbij veel succes en dragen graag bij vanuit onze rol als sparringpartner en toezichthouder.

Janneke Hoekstra

Voorzitter Raad van Toezicht

Over onze organisatie

Ondernemingsraad

Dat 2020 een bewogen jaar was staat vast. Ineens moest alles anders. Van fysiek naar digitaal, van grote groepen naar kleine groepen, van handen schudden naar elleboog tikken. Ook in deze vreemde tijd heeft de OR zich weer ingezet voor het belang van de collega's en de organisatie. Dit jaar bestond de OR uit de volgende leden:

Hossein Shakeri (voorzitter)

Jan van Gent

Ilse Lensen

Kevin Janssen

Xavier Pfaadt

Schuldhelpverlener / Lingewaard

Medewerker F&C / Bedrijfsvoering

Jongerenwerker / Noord-West

Opbouwwerker / Elderveld en De Laar

Ambulant Jongerenwerker / Noord-Oost

Waar we ons onder andere op hebben gericht:

De organisatiestructuur, sollicitatiecommissie nieuwe bestuurder en lid RvT, financiën Rijnstad, verving en selectiebeleid, vraagstuk omtrent jongerencentrum De Madser en de aanbesteding van gemeente Rheden.

Vergaderingen en Scholing in 2020

- De OR heeft elf keer overlegd met de bestuurder tijdens de overlegvergaderingen;
- Met (een delegatie van) de Raad van Toezicht werd er in totaal drie keer overleg gevoerd;
- De OR heeft vier dagen scholing gevolgd via Sabor.

Initiatieven vanuit de OR

In 2020 heeft de OR één keer, conform de Wet op de Ondernemingsraden (WOR), gebruik gemaakt van het initiatiefrecht. Dit is gebruikt om het werving- en selectiebeleid onder de loep te nemen en aan te passen.

Contacten met de achterban

- De OR is één keer gevraagd mee te gaan binnen een overleg;
- De OR is één keer gevraagd een beleid onder de loep te nemen;
- De OR is meermaals gevraagd een rol te nemen binnen een organisatie brede samenkomst

Advies en instemmingsaanvragen

- Adviesaanvraag verlies aanbesteding MW&SR Rheden (positief advies);
- Uitbreiding opdracht interim-bestuurder (negatief advies, van de opschortende werking is afgezien);
- Advies investeringen 2021 (positief advies);
- Model bepalen investeringsruimte (positief advies);
- Advies van de OR over benoeming directeur-bestuurder (positief advies);
- Adviesaanvraag lid RvT (positief advies);
- Advies op concernbegroting 2021 (positief advies);
- Functieprofiel nieuwe directeur-bestuurder (positief advies);
- Advies aantrekken nieuwe bedrijfsarts (positief advies).

2021

In 2021 zal voor de OR verschillende punten op de voorgrond staan. Deze hebben de focus op het financieel gezond houden van Rijnstad, contact met de achterban en de OR een gezond orgaan te maken met genoeg leden. Hieronder uitgesplitst in speerpunten. Ongetwijfeld zullen er gedurende het jaar andere belangrijke onderwerpen worden aangesneden.

Speerpunten 2021

- Vaststellen faciliteitenregeling OR;
- Werving OR leden;
- Vaststellen financieel stappenplan;
- Voorstel personeelsbeleid;
- Tweejaarlijks een achterbanbijeenkomst.

Vooruitblik 2021

In de uitgezette koers voor 2021 staan de ontwikkelingen in het welzijnsveld centraal. We zoeken nog meer de verbinding en samenwerking op met Teams Leefomgeving, Sociaal Wijkteams, Werk & Inkomen en uitvoerende partijen. We nemen de vele leermomenten en ontwikkelingen van het uitdagende jaar 2020 met ons mee in hoe we onze hulp en dienstverlening vormgeven.

Rijnstad richt de hulp- en dienstverlening in op drie hoofdthema's:

- Maatschappelijke verbinding (Meedoen)
- Opvoeden en opgroeien (kansengelijkheid Jeugd)
- Zelf- en samenredzaamheid (kansengelijkheid volwassenen)

In 2021 onderzoeken we met elkaar hoe we de samenwerking met de partners in de stad rondom onze verschillende projecten verder vorm kunnen geven en zijn blij dat we dat in samenwerking met de gemeenten Arnhem, Lingewaard en Overbetuwe doen.

Rijnstad ziet in het aangaan van een goede ketensamenwerking een grote meerwaarde voor de inwoners van de stad Arnhem. Als je als Arnhemmer een stut of steun nodig hebt, weet je in ieder geval dat je bij die partij terechtkomt die jou in jouw situatie het beste op weg kan helpen. We zien uit naar de gesprekken met de collega partners om hier vorm en inhoud aan te geven.

De ontwikkeling van de visie op jeugd is van groot belang voor de kinderen en jongeren in de stad. Rijnstad wil graag haar bijdrage daaraan leveren. Vanuit ervaring en de gedachte dat wat goed is behouden en waar kan aangaan van vernieuwing in de aanpak.

Dit jaar heeft ons geleerd dat vrijwilligers van onmisbare waarde zijn voor de stad en haar inwoners. Het komende jaar zien we dan ook mogelijkheden om met de Vrijwilligerscentrale een vernieuwende beweging te gaan maken.

Na alles wat geweest en geleerd is, zien we uit naar 2021 - het jaar van hoop. Wat het ook zal brengen, we zullen ons als altijd tevoren met alle kracht inzetten om kwetsbare inwoners sterk, kansrijk en zelfredzaam te maken.

Joke Wisseborn – Remigius

Colofon

Copyright ©2021

Vormgeving: www.mick-ontwerpt.nl

Tekst en inhoud: Rijnstad

Fotografie: Rijnstad en Willeke Kieft

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

